

गिअन-बरे सिंड्रोम (GBS): एक संक्षिप्त माहिती

1 परिचय

गिअन-बरे सिंड्रोम (GBS) हे एक दुर्मीळ परंतु गंभीर न्यूरोलॉजिकल विकार आहे, ज्यामध्ये शरीराची रोगप्रतिकारक प्रणाली चुकून परिधीय स्नायूवर हल्ला करते. या आजारामुळे स्नायू दुर्बलता, सुन्नता आणि काही वेळा अंशतः किंवा पूर्ण अर्धांगवायू(paralysis) होऊ शकतो. अलीकडे, भारतात GBS रुग्णांच्या संख्येत वाढ झाल्याचे आढळले आहे, त्यामुळे फार्मासिस्टसाठी या आजाराची माहिती असणे आवश्यक आहे.

2 भारतातील साथीची माहिती आणि सध्याचे GBS प्रकरणे

- GBS हा एक दुर्मीळ आजार आहे, ज्याचा प्रसार दर 100,000 लोकसंख्येमागे १-२ रुग्ण प्रतिवर्षी आढळतो.
- अलीकडील अहवालांनुसार, विशेषतः कोविड-19, डेंग्यू आणि चिकनगुनिया यांसारख्या विषाणूजन्य संसर्गानंतर. भारतात GBS च्या रुग्णांमध्ये वाढ होत आहे,
- काही अभ्यासानुसार, काही लसीकरण (vaccination) आणि जठरांत्र (gastrointestinal) संसर्ग (उदा. Campylobacter jejuni) यांच्याशी GBS चा संभाव्य संबंध असल्याचे दिसून आले आहे.

3 लक्षणे आणि आजाराचा विकास

- प्रारंभिक लक्षणे:
  - > पाय किंवा हातांमध्ये झिणझिण्या किंवा सुन्नता
  - > स्नायूंची दुर्बलता, विशेषतः पायांमध्ये
  - > चालताना अडथळा किंवा तोल जाऊ लागणे
- आजारा वाढण्याची प्रक्रिया:
  - > दुर्बलता हात आणि शरीराच्या वरच्या भागापर्यंत पोहोचू शकते
  - > तीव्र स्वरूपात हा आजार अर्धांगवायू आणि श्वसनाच्या अडचणीं पर्यंत जाऊ शकतो
  - > आजाराची तीव्रता २-४ आठवड्यांत शिखरावर पोहोचते
- पुनर्प्राप्ती (Recovery):
  - > बहुतेक रुग्ण ६ महिने ते १ वर्षांच्या कालावधीत पूर्णतः बरे होतात, परंतु काही रुग्णांमध्ये दीर्घकाळ दुर्बलता राहू शकते.

4 कारणे आणि जोखीम घटक

- विषाणूजन्य संसर्ग: इन्फ्लूएंझा, कोविड-19, एपस्टीन-बार विषाणू
- बॅक्टेरियल संसर्ग: Campylobacter jejuni
- लसीकरण: अत्यंत दुर्मीळ प्रकरणांमध्ये, लसीकरणानंतर GBS होऊ शकतो
- शस्त्रक्रिया किंवा इजा (trauma) झाल्यानंतर

5 निदान पद्धती

- क्लिनिकल लक्षणे: झपाट्याने होणारी स्नायू दुर्बलता
- नर्व्ह कंडक्शन स्टडीज (NCS): मज्जासंस्थेच्या कार्यात बिघाड दर्शवते
- लंबर पंचकर (CSF तपासणी): प्रथिनांचे प्रमाण वाढलेले परंतु पांढऱ्या रक्तपेशींची संख्या सामान्य असते

6 उपचार पर्याय

- प्लाझमाफेरेसिस (Plasma Exchange): हानिकारक प्रतिपिंड (antibodies) काढून टाकतो
- इंट्राव्हेनस इम्युनोग्लोब्युलिन (IVIg): प्रतिपिंडांमुळे होणाऱ्या मज्जासंस्थेच्या नुकसानीला प्रतिबंधित करतो
- सहाय्यक उपचारः > श्वसन प्रणाली बाधित झाल्यास कृत्रिम श्वसन (ventilation)
> वेदना व्यवस्थापन आणि फिजिओथेरेपी